

ČESKÉ PŘÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH.

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VECHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II, VÁCL. NÁM. 28. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 K I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 KČ.

ROČNÍK VIII.

V PRAZE, V ŘÍJNU 1926.

ČÍSLO 8.

Dr. Čulík:

Maximální hranice sazby notářské.

Sazba notářská připojená k našemu notářskému řádu ze dne 25. července 1871, čís 75 ř. z. obsahuje při stanovení odměn notářů za některé úkony, zejména sepsání listin, maximální hranice.

Poplatky notářské touto sazbou zavedené byly beztak již nepatrné a notářstvo tím tíže neslo, že maximálními hranicemi byla položena závora k účtování vyšších poplatků při právních jednáních o předmětech veliké ceny. Proto již za Rakouska domáhalo se notářstvo jednak zvýšení sazeb, jednak odstranění maximálních hranic.

Snaha ta byla zajisté oprávněna, uváží-li se, že sazby pocházely z roku 1871 a že po celá desetiletí, ačkoliv ceny životních potřeb značně se zvýšily, nebyly v poměru k tomuto zvýšení upraveny.

Jak známo, za světové války zvýšena byla cena všech předmětů denní potřeby deseti a vícenásobně a přece za celou tuto válku neuznalo ministerstvo spravedlnosti v Rakousku za hodno upravití sazby notářské v poměru k těmto zvýšeným cenám. Teprve min. nař. ze dne 27. března 1917 čís. 189 byly poplatky notářské za právní listiny zvýšeny o — 20%! legalisace dokonce o — 20 hl!

Hned po tomto »zvýšení« vypracovala dolnorakouská (Viedeňská) notářská komora nový tarif a předložila jej ministerstvu se zvláštním pamětním spisem, domáhajíc se toho, aby tarif ten byl zaveden (viz Eckhart, Zeit. f. Not. č. 23 ex 1917). Ke zvýšení notářského tarifu však nedošlo, ačkoliv sazba advokátní zvýšena byla nařízením ze dne 3. června 1909 č. 82 a ze dne 31. srpna 1917 č. 371.

lhned po převratu zasazoval se Spolek notářů čsl., aby konečně došlo na náležitou úpravu naší sazby, a po dlouhých jednáních, když mezitím zvýšena sazba advokátní opět ministerským nařízením ze dne 2. září 1919 č. 498, docíleno bylo toho, že ministerstvo spravedlnosti zasadilo se o vydání vládního nařízení ze dne 30. ledna 1920 č. 69 sb. z. a n.

Ani touto úpravou sazby notářské nebylo docíleno toho, aby honoráře naše byly přivedeny v soulad se zvýšenými cenami všech životních potřeb a když soudy při přisuzování odměn těch navzdor vysvětlivkám, jež ministerstvo spravedlnosti po dvakráte vydalo, vykládaly sazbu v neprospěch náš, jal se spolek náš domáhati se nikoliv spravedlivého zvýšení sazeb, nýbrž pouze nové

úpravy a legálního vysvětlení některých sazebních položek.

Dostalo se nám ujištění, že přání našemu bude vyhověno. Ano, přípisem ze dne 14. ledna 1921 č. 752 ujistilo ministerstvo notářskou komoru pražskou, že »jako k žádosti stavu advokátního, právě k umožnění toho předložena již byla osnova nové silně zvýšené sazby advokátní, jest také ochotno podniknouti všechny další kroky, jež mu budou navrženy« za účelem nové úpravy sazby notářské, požadujíc, aby notářská komora zasadila se za zvýšení platů kancelářského personálu notářského. —

Ačkoli na vyzvání komorní všichni notáři platy svému personálu zvýšili a ačkoliv sazba advokátní nař. ze dne 30. V. 1921 č. 142 byla skutečně valně zvýšena, nedošlo na zvýšení, ba ani na požadované upravení sazby notářské do dnes, ano, naopak vládním nař. ze dne 11. května 1923 č. 102 došlo k značnému snížení sazby notářské a, což bylo nejhorší, zavedeny opětne maximální hranice, které v dřívější sazbě notářské ze dne 30. ledna 1920 č. 69 byly zrušeny a do sazby pojata byla též odměna za odbývání valných hromad, ačkoliv práci tu nelze pokládati za jednoduchou a ačkoliv ohledně honoráře za intervenci při valných hromadách smluvena byla mezi spolkem notářů čsl. a Svazem českých bank zvláštní sazba, kterou sám Svaz českých bank uznal za velice mírnou.

Systém maximálních hranic byl specialitou čistě rakouskou, s níž neshledáváme se snad v žádném jiném státě.

Ano, první sazba notářská, zavedená v Rakousku notářským řádem cis. pat. ze dne 29. září 1850 č. 366, neznala rovněž maximálních hranic, neboť § 6 této sazby stanovil, že honorář za listiny sepsané určuje se do 1000 zl. sazbou 4 zl. a přes 1000 zl. za každých dalších 100 zl. sazbou 6 kr. bez obmezení na maximální výši.

Usiloval jsem o to, dozvědět se něco bližšího o sazbách notářských v jiných státech. — Neobdržel jsem dosud zpráv všech, zjistil jsem však, že maximální hranice nejsou zavedeny v Prusku i v jiných státech německých, ve Francii, Belgii, Itálii a v Nizozemí.

Ve Francii jsou honoráře notářské různé podle jednotlivých departementů, diferují však jen nepatrně. — Na př. při smlouvách o společnostech jest sazba nejméně ½% až do ceny předmětu až 100.000 fr. — Přes 100.000 do 500.000 fr. je ¼%, přes 500.000 fr. 0.125% bez jakéhokoliv obmezení. — Podobná sazba platí při

rozdělení jmění dobrovolným i soudním, což jest asi rovno našemu projednání pozůstalosti, které jest románskému právu vůbec neznámo.

Italský notářský tarif, zavedený zákonem ze dne 16. ledna 1913 č. 89 určuje honorář při smlouvách do

5000 lir	½ %
od 5000 do 10.000 lir	0.3 %
od 10.000 do 20.000 lir	0.25 %
od 20.000 do 100.000 lir	0.15 %
od 100.000 do 500.000 lir	0.1 %
od 500.000 do 1 mil. lir	0.03 %

a přes 1 mil. lir za každých 100 lir 1 centesimo bez jakéhokoliv obmezení.

Tato sazba byla zákonem ze dne 7. dubna 1921 čís. 349 zvýšena o 50%
a zákonem ze dne 27. května 1923 č. 1304 o 150%

Holandský notářský tarif zavedený notářským řádem ze dne 9. července 1842 č. 20 a 31. března 1847 č. 12 stanoví odměny notářů za sepisování listin při ceně

do 3000 zl.	1 %
přes 3000 do 10.000 zl.	½ %
přes 10.000 do 25.000 zl.	¼ %
a přes 25.000 zl. dále beze všeho obmezení	⅛ %

Nový notářský tarif Republiky Rakouské ze dne 30. srpna 1924 č. 328 stanoví sazbu pro oboustranné jednání právní do 2000 š. na 3%
od 2000 do 30.000 š. 2%
od 30.000 do 60.000 š. . . . . 1½ %
od 60.000 do 100.000 š. na 1%
přes 100.000 na 0.5%
s maximální sice hranicí pro soukromé listiny 2500 š. a pro spisy notářské 3000 š., avšak s maximální hranicí mnohem vyšší nežli u nás. —

Odměna notáře jako soudního komisaře za projednání pozůstalosti jest ještě daleko vyšší nežli u nás, neboť jest určena do 2000 š. na 4%
od 2000 do 15.000 š. na 3%
od 15.000 do 30.000 š. na 2%
od 30.000 do 60.000 š. na . . . . . 1½ %
od 60.000 do 100.000 š. 1%
od 100.000 do 500.000 š. 0.5%
od 500.000 do 1 milionu 0.2%
a přes 1 milion 0.1%
avšak nikdy více než 30.000 š.

Při kursu šilinku 4.67 jeví se tyto sazby proti našim jako enormní a proto jest tu stanovení maximální hranice dozajista přijatelné.

Maximální hranice zajisté nejsou ničím odůvodněny, jsou nespravedlivé, zastaralé a nesociální.

Naše sazba za právní jednání oboustranná stanoví maximální hranici 3000 Kč, což odpovídá ceně předmětu 600.000 Kč.

Jest spravedливо, aby boháč, který na příklad kupuje nemovitost v ceně několika milionů, platil tutěž sazbu jako osoba kupující předmět za 600.000 Kč? Vždyť při několika milionech jest 3000 Kč směšným penízem a my notáři často býváme svědky toho, že zámožná strana při ověřování podpisu uštěďruje kancelářskému personálu mnohem větší odměnu, než-li notář sám za svou práci smí počítati, takže bývá nám často přímo stydno, má-

me-li při listinách o předmětech milionových požadovati královský honorář 30 Kč za ověření podpisu, což vzbudí vždy u strany úsměv a zajisté nevzbuzuje respekt k úkonům notářským.

Maximální hranice chrání pouze stranu majetnou, která o takovouto ochranu ani nestojí.

Je zvláštní, že maximální sazby zavedeny jsou v našem státě pouze u dvou stavů — advokátů a notářů. Lékař, zejména chirurg nebo specialista, stavitel, inženýr, geometr, patentní inženýr, zvěrolékař, mohou čítati za své úkony odměny přiměřené jejich práci a vědomosti, avšak advokát a notář, jejichž studia jsou, né-li větší, tož aspoň taková jako osob právě jmenovaných, jsou sešněrování maximálními hranicemi. Nejkřiklavější však rozdíl při posuzování odměny za úkon a práci jest, uváží-li se, že obyčejný sprostředkovatel, beze všeho vzdělání, osoba mnohdy charakteru nekalého, má právo podle platných sazeb čítati odměny od každé strany 2—3%, někdy i více, kdežto notář za úkon právní, za namáhání duševní, za zodpovědnost, kterou má, čítati může při smlouvě pouze ½ %.

Jak se to krásně vyjímá, když v notářské kanceláři strana kupující dům za mil. Kč zaplatí notáři předepsaný poplatek 3000 Kč, kdežto sprostředkovatel obdrží od obou stran celkem 4%, t. j. 40.000 Kč!!!

Lze to nazvati spravedlivým?

Věru, stav notářský zaslouží většího ohledu.

Nejen, že notář jest nutným institutem každého právního státu, jenž upravuje soukromoprávní poměry mezi stranami tak, aby nebylo zapotřebí sporů a stává se právním rádcem skutečně rodinným, k němuž obecnstvo s důvěrou se utíká, on jest i nepostrádatelným orgánem pro správu státní.

Tato jeho činnost nebyla dosud nikdy a nikde dostatečně oceněna.

Notář jako soudní komisař přejímá na sebe veliký kus práce ve prospěch státu i všeho obecnstva, neboť nebýti jeho, uvázla by veškerá agenda pozůstalostní u soudů, přetížených beztak jinou prací, čistě soudcovskou.

Podle statistiky, kterou opatřila si Pražská komora notářská ode všech ostatních komor a jež spočívá na úředních statistických výkazech, byl celkový součet všech úkonů soudního komisařství v Čechách, na Moravě a ve Slezsku následovní:

A. v Čechách:	Počet všech soudních komisí	Z toho		Úmrtní zápisy	
		Za úplatu	bez- platně	Za úplatu	bez- platně
I. Obvod zem. soudu civilního v Praze	9.961	4.234	5.727	886	4.979
Obvod krajského soudu:					
II. v Čes. Budějovicích	1.683	837	846	50	583
III. v České Lípě	1.704	1.118	586	188	444
IV. v Hořc. Kutné	1.422	1.141	281	41	171
V. v Hradci Králové	1.544	1.259	285	21	210
VI. v Chebu	2.667	1.709	958	254	689
VII. v Chrudimi	1.575	1.231	344	56	152
VIII. v Jičíně	1.438	1.078	360	44	233
IX. v Liberci	2.419	1.421	998	263	796
X. v Litoměřicích	2.722	1.479	1.243	212	980
XI. v Mladé Boleslavi	1.034	949	85	8	46
XII. v Mostě	3.273	1.869	1.404	345	1.503
XIII. v Písku	1.241	901	340	33	212
XIV. v Plzni	2.890	1.455	1.435	234	963
XV. v Táboře	1.254	892	362	15	241
Čechy	36.827	21.573	15.254	2.650	12.202

	Počet všech soudních komisí	Z toho		Úmrtí zápisy	
		Za úplatu	bez- platně	Za úplatu	bez- platně
B. na Moravě:					
I. Obvod zem. soudu civilního v Brně	4.844	2.493	1.927	341	1.990
Obvod krajského soudu:					
II. v Uh. Hradišti	1.953	1.529	342	24	86
III. v Jičíně Novém	1.452	911	537	121	457
IV. v Jihlavě	1.154	735	419	68	335
V. v Olomouci	2.909	1.788	798	157	744
VI. v Ostravě Moravské	540	429	111		
VII. ve Znojmě	1.667	1.281	291	57	235
Morava	14.519	9.166	4.425	768	3.847
C. ve Slezsku:					
I. Obvod zem. soudu civilního v Opavě	2.752	1.415	1.337	277	1.123
II. Obvod kraj. soudu v Ostravě Moravské na Moravě	613	476	137	22	103
Slezsko	3.365	1.891	1.474	299	1.226
A. Čechy	36.827	21.573	15.254	2.650	12.202
B. Morava	14.519	9.166	4.425	768	3.847
C. Slezsko	3.365	1.891	1.474	299	1.226
Celkem	54.711	32.630	21.153	3.717	17.275

Z tohoto výkazu jest zřejmo, že notáři býv. korun-
ních zemí českých provedli za rok 1925 . . . . . 54.711
úkonů soudních! Kolik tím ušetřili státu konceptních i ma-
nipulačních sil!

Statistický výkaz podává dále zajímavý obraz neho-
norované činnosti stavu notářského, který koná, aniž by
to veřejnost věděla — potichu a skromně — ve prospěch
státu a obecnstva.

Při 32.630 úkonech soudního komisařství úplatných,
vykonalo notářstvo 21.153 úkonů bezplatných; z 20.992
úmrtních zápisů vykonalo notářstvo 17.275
zadarmo a pouze 3.717
za úplatu.

Počítá-li se na jeden úmrtí zápis nejméně 15 minut
a na jedno další projednání pozůstalosti se všemi pří-
pravnými pracemi, dopisy, dotazy, obsilkami, pátráním,
jednáním se stranami, vyhotovením výkazů, sepisování
odevzdacích listin a usnesení (jichž mnohé soudy od no-
tářů požadují), dále zanášení příjmu spisů a jich předlo-
žení a pochůzka k soudu atd., průměrně nejméně 3 ho-
diny, znamená to 63.459 pracovních hodin, resp. počítaje
7 hodin na den, 9.682 dní práce, konané státu zdarma.

A jaká jest ta úplata notářů! Minimální! Za úmrtí
zápis nejvýše 30 Kč. Za jednoduchý inventář nejvýš 250
Kč a za jednoduché projednání nejvýše 2500 Kč.

V těchto úkonech jest však převážná většina, ano
může se říci nejméně 70% projednání, které podrobeny
jsou nejvyššímu paušálnímu poplatku 70 Kč.

Projednání velikých pozůstalostí dostane se notá-
řům jen po skrovnu, neboť každý téměř zámožnější člo-
věk má svého právního zástupce (advokáta), jenž oby-
čejně projedná pozůstalost písemně, takže notáři ne-
zbude nežli jednoduchý úmrtí zápis.

Který stav jiný může se vykazati takovouto neziš-
tnou a obětavou prací ve prospěch veškerenstva? Notář
nevěnuje tu pouze svou duševní práci, nýbrž jest nucen
ještě platiti k tomu personal a jiné výlohy správní, takže
mnohému notáři jest soudní komisařství skutečným bře-
menem, ničeho nevynášejícím.

Již proto zasloužili by notáři, aby jim tato práce a
hotová vydání byly nějakým způsobem nahrazeny. Od

osob méně zámožných náhrady požadovati nelze, osoby
pak více zámožné jsou chráněny maximálními hranicemi.

Poukazuje-li se na to, že zruší-li se maximální hra-
nice, bude někdy jednoduchá práce při veliké ceně před-
mětu honorována přílišným penízem, není to správné,
neboť těch jednoduchých prací při velikých cenách jest
poskrovnu a i tu jest zodpovědnost notářova opět mno-
hem větší.

Jedná-li se o předmětu veliké ceny, nepocítí zámož-
ná strana honoráře notářova, zejména tehdá, kdyby sta-
noveny byly sazby diminuyendo. Jen tak lze opatřiti ná-
hradu za práce konané notářem ve prospěch nezámož-
ných tříd a celku.

Notářská komora Pražská vypracovala zvláštní pa-
mětní spis, který předložila ministerstvu spravedlnosti,
domáhajíc se, né-li zrušení maximálních hranic, aspoň
jejich zvýšení po vzoru Republiky rakouské a veškeré
notářstvo československé pevně doufá, že ministerstvo
spravedlnosti uzná naše vývody a že vyjde oprávněným
požadavkům celého našeho stavu benevolentně vstříc.

Dr. Václav Svoboda:

K testamentárnímu povolání poručníka (§§ 196, 198, 211 ob. zák. obč.) není třeba formy předepsané pro platné poslední pořízení.

Usnesením okresního soudu v S. byl poručníkem
nezl. M. Č. ustanoven její děd z mateřské strany J. K.,
a nikoliv bratr zůstavitelův E. Č.

Soud vycházel při svém rozhodnutí z toho názoru,
že sice výslechem tří svědků bylo zjištěno, že otec usta-
novil, aby poručníkem byl E. Č., ale toto ustanovení ne-
má formy pro platné poslední vůle předepsané.

Rekursu proti tomuto usnesení, který podal E. Č.
zemský soud civilní v Praze nevyhověl, z těchto důvodů:

»Neprávem dovolává se stěžovatel ustanovení § 196
obč. zák. připouští-li sám, že povolání jeho za poručníka
nestalo se testamentem, neboť jak ze znění citovaného
paragrafu, jakož i § 198 obč. zák. v nov. znění jest jasné
patrné, muselo by se státi povolání stěžovatele za poruč-
níka jmenovanému dítěti, by povolání to zakládalo pro
něho přední nárok na ustanovení poručníkem, p o s l e d n í v ů l í zemřelého otce jejího.

To však, jak prvním soudcem bylo zjištěno a což
není ani sporno, se nestalo a nezáleží tudíž na tom, zda
otec nezl. před svým úmrtím jiným způsobem
přání své v tomto směru projevoval. Není-li tu případu
povolání k poručenství posledním pořízením, pak
v tomto případě, není-li tu již ani matky dítěte, ani děda
nebo báby z otcovské strany, jest nejbližším příbuzným,
jenž dle zákona k poručenství jest povolán beze sporu
ustanovený poručník J. K., děd to dítěte z mateřské stra-
ny, jemuž dle § 198 obč. zák. náleží přednější nárok, by
byl dítěti poručníkem ustanoven, než-li stěžovateli, který
jako bratr otce dítěte jest již příbuzným vzdálenějším,
nežli děd.»

Nejvyšší soud vyhověl rozhodnutím ze dne 19. V. 1926
č. j. R III 140/26-86 dovolacímu rekursu a usnesení uve-
dené změnil tím způsobem, že se poručenství nad nezl.
M. Č. svěřuje jejímu strýci E. Č.